

Kako so zasedli Oslo

Poročilo očividca švicarja, ki je bil usodnega dne v norveški prestolnici

Neki Švicar, ki je bil ob času, ko so Nemci zasedli Oslo, v tem mestu poroča: Kmalu po polnoči so zatulile sirene. Dolgo jih ni nihče vzel resno. Cestne svetilke so gorele dalje, okna so ostala svetla. Ljudje so radovedno vtilkali glave skozi okna, da vidijo, kaj se je zgodilo in ali se je sploh kaj zgodilo. Čez četrto ure sem stopil v mesto, gnan od radovednosti, kolikor je to v tej flegmatični deželi sploh mogoče.

Na poti v središče so luči ugasnile do majhnih, rdečih svetilk ob prometno nevarnih mestih. Mnogo ljudi je bilo na cesti, v temni, zakriti noči. Pribežališče podzemne železnice je bilo prepolno ljudi. Drugi so se gnetli pred vhodom in čakali, da postane resno. »Le mirno!« je ponavljal mlad moški neprestano mladi ženski. To je norveško geslo, ki bi ga bilo treba prav za prav zapisati na grb te dežele.

Med tretjo in četrto uro je sledil drugi alarm. Prespal sem ga in sem zvedel o njem šele naslednji dan iz listov. Zjutraj ob sedmih ali osmih se je isto ponovilo. Tokrat pa je bila že cela simfonija iz grmenja letalskih motorjev, regljanja strojnic in strelav obrambnih topov. Ostal sem v postelji, prisluskoval, malo bral, spet prisluskoval, okrog pol desetih pa sem vstal.

Bilo je krvavo resno. Nad mestom je mrgolelo nemških letal, ki so letela včasih skoraj do streh nizko in streljala s strojnimi na ceste. V mestu se je vsakih nekaj minut ponavljalo tuljenje siren. Nisi pa vedel, ali naj skočiš v kakšno hišo ali pa greš lahko spet na cesto. Začetno in končno opozorilo s sirenami so zamenjavali, končno se ljudje niso več brigali za sirene in so šli ne oziraje se nanje po svojih potih.

Evakuacija je bila v polnem teku, vse je pritiskalo na deželo. Širile so se govorice: obe letališči v bližini mesta, Kjeller in Fornebu, so Nemci zavzeli, zasedli so Bergen, Trondheim, Stavanger, Narvik. Nemške vojne ladje so si izsilile prehod v Osloški fjord, in sicer na najožjem mestu, ki je bilo tako nezavzetno, da je spadalo že mnogo spretnosti in umetnosti zraven, da

so ga mogli izgubiti. Vlada je pobegnila in se je uredila dalje na severu. V pristanišču in drugod je padlo nekoliko bomb, drugače so se letalci zadovoljili s tem, da so krožili neženirano nad cestami.

Večina lokalov v središču je bila zaprta, pošte niso dostavljali, telefon je deloval le v redkih, izjemnih primerih. Z zunanjim svetom dobili zvezo, je bilo nemogoče.

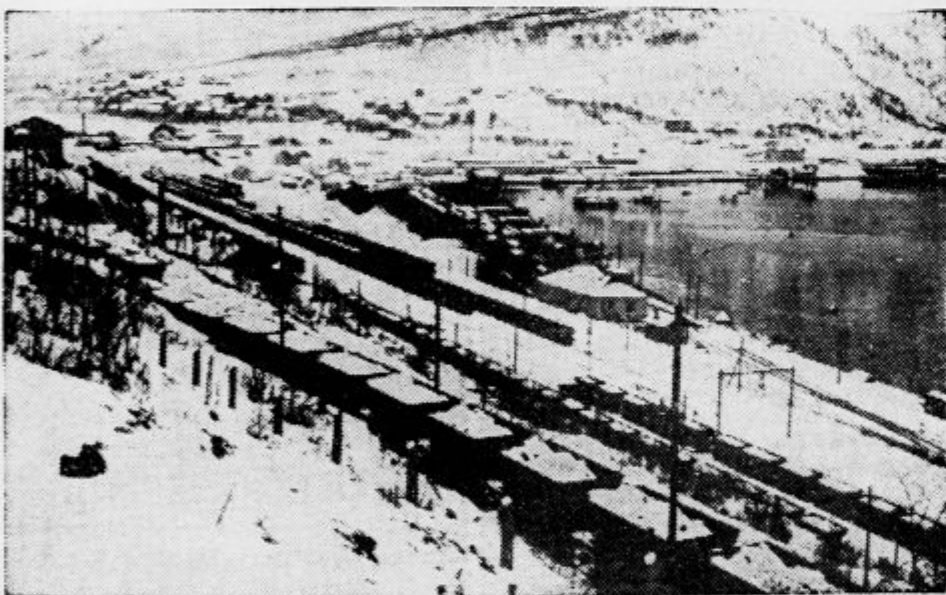
Odbočitev je kmalu padla. Evakuacijo so uradno ustavili, evakuacijski urad se je razšel, mesto je kapituliralo. Pred nemškim veleposlaništvom sta stala dva vojaka s kljukastim križem. Nemški vojaki so se vozili z avtomobili skozi mesto s pripravljenimi puškami. Kolone so vkorakale in so jih usmerjali v vojašnice. Policija in domače vojaštvo sta opravljala varnostno službo. Nemci so med množico na cestah v splošnem kar izginjali. Mladi ljudje so tulili za avtomobili z nemškimi vojniki. Norvežani jemljejo vse prelahko. Če ne upoštevamo tega, da so bili lokalni še zaprti, pa je šlo življenje normalno svojo pot, bilo je le malo bolj živahno nego običajno. V nekem trenutku se je oglasil kratak letalski alarm. Vse je že sanjalo: Angličji prihajajo! Čez nekoliko minut pa je minilo. Bržkone je bil le poskusni alarm.

Zazidana Oljska gora

Jeruzalemski listi pišejo, da bo Oljska gora v kratkem izginila. Še nedavno je bil ta hrib takšen, kakršnega poznamo iz evangelija, pokrival ga je majhen gozd in na njem je bilo mnogo oljk. Sedaj pa je neki angleški konzern ves ta svet pokupil in namerava na njem zgraditi novo mestno četrt.

Za ta namen bodo vsa drevesa podrli in svet izravnali. Gradbeni načrti so že pripravljeni, dela se bodo začela v kratkem. Skozi sedanji oljni gozd bo šla široka asfaltna cesta, a posebna avtobusna proga bo vezala novo četrt z jeruzalemskim središčem. Angleške oblasti so že izdale dovoljenje za izvedbo teh načrtov.

Iz narviškega pristanišča

Vagoni, natovorjeni z železno rudo v Narviku, od koder so do nedavno odhajali takšni transporti na Nemško

Norveško pristanišče Stavanger

V Stavangerju, ki so ga zasedli Nemci — imajo največje letališče na norveškem ozemlju. Na ta aerodrom so Angličji izvršili doslej že dvajset napadov

Dvajset očesnih barv

Navadno razlikujemo samo sive, modre in rjave oči. Moderna znanost pa pravi, da je nič manj nego dvajset različnih očesnih barv. Če samo modrih barv je pet. Pogostoma govorimo o »črnookih« lepoticah. V resnici črnih oči sploh ni, temveč imenujemo tako le zametno temno rjave oči. Da ima barva oči kakšno zvezo z značajem, je domneva, ki je znanost doslej ni mogla potrditi.

Naivna pevka

V Porubki na Slovaškem je bila neko dekle zelo ponosno na svoj lep glas. Gojila ga je na vse pretege, da bi si ga ohranila. Neki hudobnež ji je na zadnje svetloval, naj bi pila petrolej, češ da to čisti grlo in dela glas lepši. Naivnica je res poslušala ta nasvet in je popila toliko petroleja, da se je resno zastrupila. Prepeljati so jo morali v bolnišnico.

Sešitev pred viharjem

Švedsko prebivalstvo je že začelo zapuščati mesta na jugu države, Slika prikazuje odhod ljudi iz Göteborga

Doba cvetočih češenj

„Sakura hana“ na Japonskem

Japonska se širi pod edinstvenim cvetnim čarom. Povsod cvete, na deželi, na gorah, v mestu, kakor da je nebo razprostrto rožast pajčolan čez vso deželo. Japonska je v drugi polovici aprila čudovito pravičnica. »Sakura hana!« »Češnja cvete!«, to je japonski pomladni klic. Pri tem o kakšnem zimskem spanju ni mogoče govoriti, kajti polja obdelujejo vse leto in mnoga ostajajo vedno zelena. Toda ko zazari češnjevi cvet, je vendar vse drugače.

Sakura ima v sebi prvotno pomladno čistost. »Sakura je prva med cveti, kakor je vojniki prvi med možmi«, veli star japonski pregovor. Cvet ne diši, njegovo drevo ne nosi sadu in čaj, ki ga včasih pripravljajo iz sakurovih cvetov, spada med najbolj grenka razočaranja v življenju. Toda ko se razliže cvetno morje preko dežele, se začne pravi narodni praznik. Ča-

Češe ne veš, zdaj izveš:

da so zgradili v Nemčiji tip nove lokomotive z Dieslovimi stroji, ki doseže hitrost do 100 km na uro;

da so otvorili v Stuttgartu največjo homeopatično bolnišnico v Nemčiji, ki je obenem največji zavod svoje vrste v Evropi. Ustanova, ki jo je omogočil industrialec Bosch, ima 300 postelji;

da je vlada češko-moravskega protektorata morala sprejeti nemške norimberške zakone proti Židom, prezidentu Hachi pa je pridržano, da v poedinih primerih dovoli izjeme ter proglasi katerega izmed Židov za »častnega arijca«;

da se bo ameriški prezident Roosevelt v najkrajšem času podal na tri tedensko nepolitično potovanje po Zedinjenih državah;

da se je prijavila znana pisateljica Sigrid Undsetova v prostovoljno službo za pomoč Norveški v sedanji vojni;

da so v začetku tega tedna obnovili promet med Kodanjem in Malmöjem;

da mora Nemčija zalagati Bolgarijo tudi z železom;

da so na obrtni šoli v Brnu začeli izdelovati gobeline iz stekla;

da so Nemci v Pragi povodom zadnje nabiralne akcije odstranili in bodo pretopili spomenik Francoza Denisa in 800 kg težki bronasti spomenik Masaryka, ki je stal v Pardubicah;

da so Katarino Schrattovo položili k večnemu počitku na dunajskem pokopališču v Hietzingu;

da nadomeščajo zaradi vojne v Angliji špinačo s koprivami;

da je v Osterodeju na Nemškem umrl 87letni pastor Ludorf Parisius, ki je leta 1871, napisal in odposlal prvo nemško dopisnico;

da je kriminalna policija v Milanu odkrila ponarejene bankovce angleških funtov;

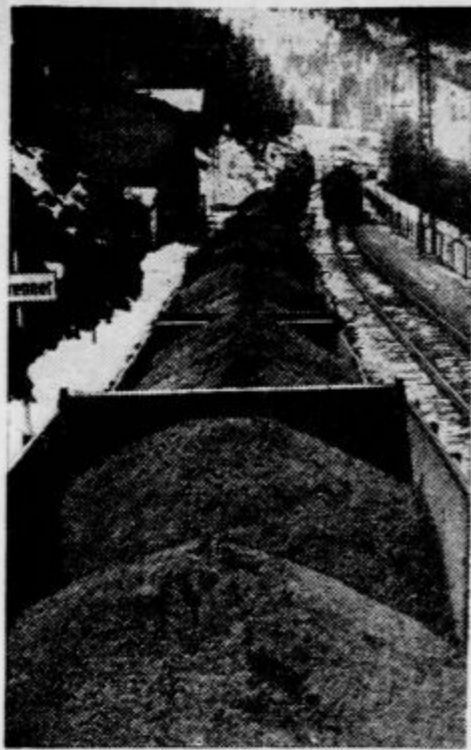
da bo nemški državni kancelar imenoval za nemškega civilnega guvernerja na Norveškem Josepha Terbovena, okrožnega vodjo v Essenu in izdajatelja lista »Essener Nationalzeitung«, ki velja za organ maršala Göringja;

da je Katarina Schrattova, ki je bila zadnji čas v Avstriji pod nadzorstvom, kratko pred svojo smrtjo sežgala vsa pisma Franca Jožefa;

da je umrl v Londonu star 81 let eden izmed soustanoviteljev angleške laburistične stranke, Barnes, nekdanji član vlade Lloydja Georgea in sopodpisnik versajske pogodbe;

da je zavezniška vojska pri Narviku razbila nemške zavojevalce mesta na tri dele.

Premog preko Brennerja

Italija dobiva zdaj nemški premog preko Brennerja, kjer je ves vozovni promet zatrpan s temi pošiljtkami

50 tisoč dolarjev za »sinjega leoparda«

Neki znani zbiralec metuljev Zedinjenih državah je razpisal nagrado 50.000 dolarjev za tistega, ki bi mu priskrbel največjega metulja na svetu. To je žival, ki živi na nekem otoku Malajskega otočja in ki meri z razpetimi krili pol metra.

Domačini pravijo o teh metuljih, da so duše pokojnikov, ki strašijo po gozdovih. Imenujejo jih »sinje leopard«. Gotovo ne bo lahko spraviti to nagrado v žep, kajti do danes ni uspelo še nobenemu belokozcu, da bi takšnega metulja sploh videl.

Čudna pozabljenost

Neka Marta Delelieue iz Anverse, ki jo je vsa okolica poznala kot skopuljo, se je strašno bala zavistnežev in tatov, pa je svoje prihranke skrila v neko zvito preprogo. To je bila potem pozabila, a nekoliko dni pozneje je preprogo spustila skozi okno, da jo osnaži. Vse prepozno se je spomnila, da je s prahom stresla na cesto tudi nič manj nego 18.000 belgijskih frankov, 4000 francoskih frankov, 23 funtov šterlingov in 240 dolarjev. Zaman je potem stekla na cesto. Denar je bil že izginil. Poleg škode mora trpeti sedaj tudi zasmeh, ker je denar dobesedno vrgla skozi okno.

Židje v Nemčiji

Glasom ravnokar objavljenih ugotovitev ljudskega štetja v Nemčiji so našli v Nemčiji (Avstrija in sudetsko ozemlje) brez Poljske in Protektorata vsega 330.000 Židov, to je za 391.000 manj nego v l. 1933. V Sudetih se je židovski živelj zmanjšal za 90%, v ostali Nemčiji in Avstriji pa za več ko 50%. Danes je samo sedem nemških mest, ki imajo preko 5000 židovskih prebivalcev. V Berlinu jih je še 91.000, na Dunaju pa 83.000.

A NEKDOTA

Starejša gospa je prišla v knjigarno. Zagledala je slučajno slovito Maeterlinckovo knjigo »Življenje mravelj«. io pazljivo prelistala in dejala končno prodajalcu: »Povejte, ali nimate kaj podobnega za nse?«

VSAK DAN ENA

Če si gos nabavi lisico...

(»Berlinske Titende«)

MICHEL ZÉVACO:

97

Don Juan

ROMAN.

»Res? Torej te ni še nikoli nihče poljubil, nikoli nihče objel?...«

»Ne, gospod. Vsak pravi Malki, da sem prehudo bolna.«

Kašelj jo je spet popadel... Don Juan je pomolčal, kakor da bi ga obhajalo spoštovanje do te zlovestne nedolžnosti...

»In prav imajo,« je s strahotno nebrzižnostjo dodala poncestnica. »Dobro vem, da bom umrla... Preden pa ležem v grob, bi rada zaslužila toliko, da bi plačala Malki, kolikor sem ji dolžna za hrano in postrežbo, in še toliko, gospod, da bi bilo za mrtvaško rjuho in mašo zadušnico. Ubogala sem torej Malkin dobri svet in se prišla nastavljal...«

Vlačuga je nesramno pogledala dona Juana, kakor so jo bili naučili. Toda njene oči so bile polne neizgovornega, črnega obupa. Nato se je pokazalo v teh očeh nekakšno začudenje in nedoločno milovanje; zardela je. Morda si je na tistem dejala, da je gospod, ki govori z njo, kaj zal na pogled, in zarja prostodušnega občudovanja je jela vznajati v njenem ubogem srcu.

»Kako ti pravijo?« je nadaljeval don Juan.

»Plavka, gospod.«

»Razumem... Toda z imenom... saj ti je nekako ime, ali mar ne?«

»Seveda!« je smeje se dejala vlačuga. »Ime mi je Plavka. To menda zadostuje? Drugega imena vsekako nimam, pravi Malka...«

»Malka? Je to tvoja sestra?«

»O ne. Nimam sestre. Matere takisto nimam in brata tudi ne. Samo Malko imam... brljavo Malko.«

»Tisto, ki ji manjkajo trije zobje?«

»Da, da!« je vzkliknila poncestnica, vsa srečna, da se razumeata.

»Malko iz kričme, Pel-Argent?«

»Da, gospod, ta je prava.«

»In če bi te hotel poiskati, moram priti pote k Bel-Argentu?«

»Tja, gospod, tja. Mar bi me radi poiskali?«

»Da, lepa Plavka. Poiščem te. Kajti na mojo vero, malo jih je v Parizu tako zalih, kakor si ti. Rad te imam!«

Vlačuga Plavka, ki se je bila prišla na ulico nastavljal in je bila to pravkar brez sramu priznala, je ob njegovih strastnih besedah pobesila glavo in sramežljiva rdečica ji je planila v obraz. Vzdrhtela je. Morda je ta mah zagorela na temnem obzorju njenega življenja prva plaha svetloba ljubzenskih sanj...

Don Juan je pobrskal po denarnici.

Od Jakominovih dvajsetih cesarskih zlatnikov je bil podaril Brisardu enega in nato še štiri, brljavi Malki pa dva. Imel jih je torej še pet.

Teh pet zlatnikov je Juan Tenorio pomolil Plavki. Pogledala jih je, se nasmehnila, iztegnila ročico, jo umaknila, ne da bi se upala dotakniti zlata, in buhnila v jok...

»Oho!« je rekel don Juan. »Ali mar prvič vidiš

zlato? Ti ni še nikoli nihče dal zlatnika?«

»Nikoli nihče ničesar,« je rekla Plavka in si obrisala oči.

»Svet je hudoben, dragica. Kaj ne? Reci, da je svet hudoben...«

»Ne vem, gospod. Pravijo, da je v nebesih Bog, ki kaznuje hudobneže.«

»Bog?« se je porogal don Juan. »Ali bi stala tu, kjer stojiš, ko bi bil Bog? Zakaj jočeš?«

Mahoma pa je zmagoval v njem sočutje. Z mehkejšim glasom je nadaljeval:

»Da, da, srčce, Bog je. Vem, da je! Bog, ki hudo kaznuje in dobro plačuje... Bog, ki pomaga vsem nesrečnikom in bo tudi tebi. A zakaj, vraga, jočeš?«

Pogledala ga je, sklonila glavo, ga spet pogledala in zamrmrala:

»Še nikoli nihče mi ni rekel...«

»Česa ti ni rekel?«

»Da sem... zala...«

»Nu, vzemi to zlato. Tvoje je, in ko se drugič vidiš, ti ga dam še...«

To pot je vzela zlatnike. Prihrankov Jakomina Corentina je bilo konec.

Plavka je nekaj trenutkov radovedno gledala svetle rumenjake. Očitno je bila razočarana, da ne čuti zdaj, ko jih ima, tiste velike radosti, o kateri je tolikokrat sanjarija; brezbržižno jih je stisnila v blede ročice. Don Juan jo je resno opazoval. Še nikoli ni bil tako resen. Na kaj je neki mislil? Nejasna mešanica sočutja in poženja mu je polnila srce. Poncestno dekle se mu je zdelo uboga cvetlica, ki vene... umirajoča lilija... in prav zato mu je bila všeč...

»Nu, pojdi zdaj,« je dejal. »Prepovem ti hoditi na ulico, dokler te ne poiščem pri Bel-Argentu.«

Plavka je pritrdilno sklonila glavo. Don Juan pa je mahoma pobledel ter s suhimi ustnicami in obrazom, spačenim od nenadnega priliva strasti dodal:

»Jutri pridem. Slišiš? Jutri!«

Vlačuga je krotko ponovila:

»Jutri...«

Jutri... Tako je bila ponovila tudi Christa, v Ullojskem dvorcu v Sevillji! Isto besedo upanja, z malo da ne istim poudarkom...

In poncestnica je odšla.

XXXVIII

Vojvodinja

Don Juan je obstal pred vhodom Runskega dvorca in gledal za odhajajočo Plavko, ki se je v svoji bolni nežnosti komaj dotikala tal. Ko je bila deset korakov od njega, se je ozrla, da bi ga še enkrat videla...

Videla je tole:

Gospodski vhod se je odprl in iz dvora je krenila na cesto nosilnica, ki jo je vlekel čil vranec v škrlatni opravi, bogata nosilnica z resastimi zavesami iz škrlatne svile in zlatim grbom; v okviru teh zaves je sijal krasni obraz mlade žene v prelepi satenasti obleki, posejani z dragimi kamni; njen smehljaj je izražal srečo in radost ljubljene bitja. Toda ko je nosilnica dospela na cesto, se je konj mahoma splašil, podrl lakeja, ki ga je držal, se vzpel na zadnje noge, zarežgal in planil v skok... Gospa v nosilnici je od groze zavpila, padla vznak na blazine in se zgrabila za oči.

